

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

372.23

Hely

Idő

" 1911 "

Személy

Helyszám

Szerző

Cím Polgári iskoláink.

Forrás:

Pesti hírlap.

Bp.

(Hely)

1911

(Idő)

VIII/3

(Köt. v. füz.)

Polgári iskoláink.

— A közös értesítő tanulságai. —

A főváros által kiadott közös iskolai értesítőnek legtanulságosabb része az, amely a polgári iskolákról szól. Mutatja ez a hivatalos beszámoló, hogy a polgári iskolák a fővárosban olyan virágzásnak indultak, amilyenről fogalmuk sem volt azoknak a törvényhozóknak, akik 1868-ban az idevonatkozó törvényt megalkották. Az előttünk levő adatok szerint a fővárosi polgári iskolák népessége negyedrészt teszi az ország összes polgári iskolai tanulóinak, pedig a fővárosban a polgári iskolák száma csak 33, míg a vidéken 400 polgári iskola van.

Ez a szembetűnő különbség a vidéki és a fővárosi polgári iskolák népessége között onnét ered, hogy a vidéken a polgári iskola még csak fényűzés-számba megy, oda csak a magasabbra törekvők adják gyermekeiket. Míg a fővárosban elérjük, hogy a polgári iskola már mindennapi kenyér, oda mindenkinék járnia kell, ha a nagyvárosi küzdelemben meg akar állni. Tényleg így is szól az igazgatók utasítása a főváros részéről: a polgári iskolába jelentkező tanulót be kell venni, ép úgy, mint az elemi iskolába, mert ez a nagyváros népének rendes iskoláztatása: négy évi elemi és négy évi polgári iskolai tanulás, ahonnan a legegyszerűbb ember is megy a maga életpályájára.

Hogy a polgári iskolák ezen általános népnevelő feladatuknak hogyan felelnek meg, erre egy kis számadással felelhetünk. Bizonyos ugyanis, hogy az elemi iskolával egyenlő értékű általános munkát akkor végez a polgári iskola, ha négy osz-

tályában épen annyi tanulót tud felmutatni, mint amennyit az elemi iskola mutat fel alsó négy osztályában. Ez a szám ma Budapesten az elemi iskolákban 50,000. Ezzel szemben a fővárosi községi és nem községi polgári iskolákban tanul 20,000; más iskolákban tanul 11,000, elemi isk. V.—VI. osztályokba van 9000 és ismétlő és iparostaninciskolákba jár a többi tanuló. Ezt az utolsó két tételt kell a polgári iskolának meghódítania. Az V.—VI. osztálybeli elemi iskolai tanulókat, akiknek mai oktatása a közzétett szakfelügyeleti jelentések szerint nem sokat ér és ugyis sürgős beavatkozást igényel és az ismétlő iskolai tanulókat, akik tudvalegleg ugyis tuikorán kerülnek ki az iskolából, olyan időben, mikor a nép gyermeke amúgy sem kaphat munkát, tehát volna ideje még egy-két évig tanulni. Hogy a polgári iskola a két utóbbi tanulócsoporthoz is befogadhassa, szükséges számuknak és osztályaiknak megkészszerzése. Így a nem községi jellegű polgári iskolákkal együtt 50-ről 100-ra emelkedjék a számuk és épen annyi lenne a polgári iskolánk, mint az elemi iskolánk.

A polgári iskoláknak utolsó évtizedbeli szaporodásából ítélve, 1—2 évtized alatt eljutunk már ahoz a fejlődési ponthoz, hogy polgári iskoláinknak, a gimnáziumi tanulók leszámításával, annyi tanulójuk lesz, mint az elemi iskoláknak. Ez lesz aztán az igazi nagyvárosi nyolcosztályú népiskola, amint hogy nyolc osztályú ma pl a berlini népiskola is.

E szép jövő előkészítésére szolgál a megkezdett polgári iskolák belső életének fejlesztése.

A közös értesítőben szép dolgokat olvasunk a polgári iskolák rajz-, ének- és tornaoktatásának fejlesztéséről. Ezek azonban csak melléktárgyak,

hol maradtak a főtárgyak? Ezeknek talán nem voltak szakfelügyelőik? Vagy ezek a tárgyak nem szorultak fejlesztésre? Nem látni tisztán a hibát. Ugy kell lennie a dolognak, hogy a megbízott szakfelügyelők, egyéb dolgaik miatt nem értek rá az iskolafogadásra. Nem jutottak el tehát még oda sem, hogy a diagnózist felállítsák, még kevésbé lehetett tehát szó a javító tervekről. A jó igazgató ugyan tudja helyettesíteni a szakfelügyelőt is, mivel azonban a polgári iskola legfontosabb, főtárgyairól van szó, ezért nem nélkülözhetjük a testület számára a szakfelügyelőt sem, mint erőforrást. Szorgalmas és igazságos szakfelügyelet nélkül még a jóra való elemek előmenetelét sem lehet biztosítani, még kevésbé iskolafejlesztésbe fogni.

Íme egy-két adat ahoz, hogy mennyire szükséges a polgári iskolák irányítása. A tanári konferenciák tárgysorozata igen szegényes volt a múlt tanévben. Egyetlen egy olyan polgári iskolánk volt csak, amely szülői értekezletet tartott. A tanulási eredmények rendkívül különböző voltak az, ami különösen kihívja a kritikát. Kivált áll ez a polgári fiúiskolákra, ahol a bukási százalék intézetek szerint 10-től 32-ig váltakozik. Ugyanis, míg a III. kerületi polgári fiúiskolákban a tanulóknak csak 10 százaléka bukott meg, addig a IX. kerületi üllői-uti polgári fiúiskolában a tanulók 32 százalékát buktatták meg, ezekből 15 százalék már javítóvizsgálatot sem tehet. Hasonlóképpen rekordra tett szert a IX. kerületi Knezits-utcai iskola 27 százalékos buktatással, a VIII. kerületi Práter-utcai 23 százalékkal és a Rottenbiller- és Damjanits utcai szintén

22 százalékkal. Mindezekben az iskolákban 7—8 százalék már javítóvizsgát sem tehet.

Kérdezzük már most: hogyan akarjuk bevenni a polgári iskolai oktatás keretébe az alacsonyabb néprétegeket, mikor az üllői-úti polgári iskola már a most résztvevő jobb néprétegek egy harmadrészevel is sikertelenül bajlódik? Nem fogadjuk el azt a kifogást, hogy ezt az iskolát most állították fel, tehát a kétes elemeket ideszorították. A polgári iskola tanítási anyagát magában az iskolában kell elsajátíttatni, ha ez az idő nem elég, akkor délutáni napközi otthonokat kell berendezni. De hogy ennyi tanuló munkaidéje és a fővárosnak ennyi pénze sikertelenül ki ne dobassék az ablakon keresztül: erről gondoskodni kell.

Már a polgári leányiskoláknál ilyen rendkívüli különbségeket nem találunk az előmenetelben. Itt már átlag csak 10 százalék a bukott tanulók százaléka száma. Ebből is alig 2—3 százalék az osztályismétlésre utasított tanulók arányszáma. Ezt a mértéket csak néhány iskola haladja túl. Első sorban a Csokonay-utcai polgári, ahol a tanulók 22 százalékot bukott meg, 8 százalék osztályismétlésre. Azután a belvárosi, az V. ker. valamint a Dehánypeterdi-utcai polgári leányiskola, ahol a javítóvizsgálatra utalt tanulók száma tulmagas. Azokban az osztályismétlésre utasítottak száma itt is normális.

A közös értesítő nevezetesebb adatai még, hogy a fiutalulók háromnegyed része és a leánytalulók kilenczted része Budapeston lakik. Amint látható, Budapest környékéről a fiuk, polgári fiuiskolák hiányában, a fővárosi polgári fiuiskolák terhére esnek.

Igen tanulságos a közös értesítőnek a tankönyvekre vonatkozó része. Eszerint nem állanak épen messze a fővárosi polgári iskolák az egységes tankönyv használatától. A polgári fiuiskolákban 15 olyan tankönyv van, amelyet 9—10 iskola használ. A polgári leányiskolákban szintén 14 ilyen tankönyvet említhetünk meg.

Külön fejezetek szólnak a polgári leányiskolák tanfolyamairól.

Eszerint a magánzeneiskolák minden mesterkedése dacára fővárosszerte 32 iskolában mintegy 700 növendék 186 csoportban tanult zenét. Az évvégi vizsgálatok szigorú elnöklet dacára is, szép sikerrel végződtek. A tanulás eredményéről azonban közelebbi adatokat nem hoz az értesítő.

Ugyancsak a polgári iskolák tanfolyamai még kereskedelmi, a gyakorlati irodai és a női háziipari tanfolyamok. Ezekben összesen mintegy 1200 tanuló kenyérkereseti pályához jutott.